

Klustereissa on voimaa

14.11.2025

Vuosi sitten kävimme SEAMKista Kokkolassa tutustumassa klusterien toimintaan, ja tänä vuonna katse siirtyi Kuopioon. Lokakuisessa Kuopiossa uppouduttiin teemaan kolmen päivän ajan Cluster Summit Finland 2025 & Cluster Collaboration Lab (C2Lab) -tapahtumissa. Tapahtumissa kuultiin alustuksia meiltä ja maailmalta, verkostoiduttiin ja pohdittiin, kuinka kaikkialla saataisiin paras hyöty irti klustereista.

Mikä klusteri on?

Klusteri tarkoittaa (European Cluster Collaboration Platform, i.a.-a) maantieteellisesti ja toiminnallisesti keskittynyttä yritysten, tutkimus- ja koulutuslaitosten sekä julkisten organisaatioiden verkostoa, joka vahvistaa yhteistä kilpailuetua. Suomessa klusterit ovatkin nousseet keskeisiksi innovaation ja kilpailukyvyn ajureiksi. Oikein rakennettuna ne nopeuttavat uuden kehittämistä, lisäävät tuottavuutta ja tukevat myös kansainvälistymistä. Ne myös lisäävät yritysten ja muiden organisaatioiden keskinäistä luottamusta ja muuttavat hajanaiset toiminnot yhteiseksi toiminnaksi josta kaikki hyötyvät.

Suomessa on useita esimerkkejä menestyvistä, hyvin toimivista klustereista. Kuopissa nostettiin esille muun muassa Pohjois-Savossa toimivat Kuopio Water Cluster, Kuopio Health, ja Agri-Food Cluster North Savo. Nämä kokoavat yhteen yrityksiä, tutkimuslaitoksia ja julkisia toimijoita ja yhdessä kehittävät uusia ratkaisuja ja tukevat alueellista kasvua. Vesiklusterissa (Kuopio Water Cluster, i.a.) on mukana yli 70 yritystä ja viisi tutkimusorganisaatiota, jotka yhdessä kehittävät (kuva1) innovaatioita veden turvallisuuden lisäämiseksi ja teollisuuden tarpeisiin. Terveysklusterissa (Kuopio Health, 2025) puolestaan yhdistyvät tutkimus, terveydenhuolto ja yritykset, mikä on synnyttänyt elinvoimaisen innovaatiokeskittymän, jossa on mukana lähes 50 organisaatiota. Ruokaklusteri (Agri-Food Cluster Pohjois-Savo, i.a.) taas on onnistunut lisäämään paikallisen ruoan tunnettuutta ja edistänyt yrittäjien näkyvyyttä sekä kuluttajien tietoisuutta ruoasta ja

ruokajärjestelmästä.

Kuva 1. Kuopiossa tutustuttiin Savonian vesilaboratorioon. Laboratoriossa toimivat saumattomasti yhteistyössä sekä opetus että yritykset (kuva: Lotta Haapala, 2025).

Politiikkaa ja rahaa

Kuopiossa yksi suuri keskustelunaihe oli kansallinen klusteripolitiikka ja millaisia linjauksia Suomessa tarvittaisiin. Vaikka Suomessa on vahvoja ekosysteemejä ja innovaatio-ohjelmia, puuttuu täältä yhtenäinen kansallinen klusteripolitiikka (ECCP, 2024). Klusterit toimivat usein erillään ja ovat riippuvaisia hankerahoituksesta ja alueellisista avauksista. Tämän seurauksena osaaminen ja kehitys voivat tippua rahoituskausien ”rakoihin”. Jotta kansalliset tavoitteet saavutetaan, tulisi tavoitteet ensin asettaa ja selkeästi sanoittaa. Klusterit tulisi tunnistaa innovaatiotyön ytimenä ja niille tulisi luoda kansallinen viitekehys sekä rahoitusmalli, joka tukee pitkäjänteisesti yhteistyötä ja toimintaa.

Klustereiden suurimpia haasteita Suomessa (European Cluster Collaboration Platform, 2024) ovat puutteet pitkäjänteisessä, vakaassa rahoituksessa, yhteistyön koordinoinnissa sekä vaikuttavuuden mittaamisessa. Klusteri tarvitsee toimiakseen taloudellista vakautta ja hankkeiden ketjutuksella ei klusterityötä pystytä tekemään pitkäjänteisesti. Klustereiden kokonaisuuden johtaminen vaatii neutraalia alustaa, jossa eri sidosryhmät voivat vaivattomasti kohdata ja rakentaa keskinäistä luottamusta.

Euroopassa klusteripolitiikkaa on kehitetty paikoin jo 1990-luvulta lähtien ja monissa maissa klusterit ovat keskeinen osa valtion toimintastrategiaa (European Cluster Collaboration Platform, 2022). Klusterit nähdäänkin investointien houkuttelijoina sekä kestävän kasvun mahdollistajina – tulevaisuudessa klusterien rooli tulee korostumaan erityisesti vihreän siirtymän, digitalisaation ja taloudellisen turvallisuuden edistäjinä. EU-tasolla klustereille on tarjolla rahoitusta ja yhteistyöalustoja, joiden avulla voidaan rakentaa vahvempia arvoketjuja ja lisätä kilpailukykyä.

Jotta klustereista saadaan irti kaikki hyöty, tarvitaan:

- Kansallinen klusteripolitiikka ja pitkäjänteinen rahoitusmalli
- Yhteistyön ja vaikuttavuuden mittaamisen rakenteet
- Klusterien roolin kirkastaminen osana innovaatiopolitiikkaa
- Alueellisten vahvuuksien hyödyntäminen osana kansallista kilpailukykyä
- Yhteistyön syventäminen kansainvälisesti ja yli eri toimialojen rajojen

Klustereilla konkreettisia tuloksia ja hyötyä

Klusterit tukevat yritysten tuotekehitystä ja uusien teknologioiden käyttöönottoa. Yhteistyö tutkimusorganisaatioiden kanssa tuo yrityksille käyttöön laajat laboratoriopalvelut, asiantuntijat ja testausympäristöt. Klusteri mahdollistaa resurssien jakamisen ja yhteisten palveluiden hyödyntämisen – tämä tuo mukanaan ketteryyttä, kustannussäästöjä ja tehostaa toimintaa. Klusterit lisäävät alueen elinvoimaa ja houkuttelevat uusia yrityksiä sekä investointeja. Ne avaavat ovia kansainväliseen yhteistyöhön ja hankkeisiin sekä mahdollistavat osaamisen ja hyvien käytäntöjen leviämisen. Klusterien kautta syntyy konkreettisia tuloksia: uusia tuotteita ja palveluita, yrityksiä sekä työpaikkoja. Klusterit mahdollistavat myös vaikuttavuuden mittaamisen ja tulosten levittämisen laajasti eri sidosryhmille.

Klusterit eivät ole vain verkostoja, vaan niiden kautta saadaan aikaan näkyviä tuloksia. Ne nopeuttavat innovaatioita, vahvistavat kilpailukykyä, tukevat kestävää kehitystä ja luovat uusia mahdollisuuksia yrityksille. Klusterit ovat tehokas tapa ratkaista monimutkaisia haasteita yhdessä.

Ruokaprovinssi vietiin klusteriksi (European Cluster Collaboration Platform, i.a.-b) kesäkuussa 2025. Työ on vielä alussa, mukaan mahtuu ja tullaan ottamaan kaikki ilo ja hyöty irti klusterista!

Lotta Haapala
projektipäällikkö
SEAMK

Kirjoittaja työskentelee Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Kestävät ruokaratkaisut -tiimissä erilaisten elintarvikesektorin hankkeiden parissa. Kirjoituksen mahdollisti Euroopan unionin osarahoittama Kekseliäs ja ketterä Ruokaprovinssi -hanke.

Lähteet

Agri-Food Cluster Pohjois-Savo. (i.a.). *Agri-Food Cluster Pohjoissavo.*https://agrifoodclusterns.fi/

European Cluster Collaboration Platform (ECCP). (2022). *Summary report on cluster policies and programmes across Europe and priority third countries*. https://www.clustercollaboration.eu/sites/default/files/sites/default/files/editor/ECCP_Summary%20report%20cluster%20policies_2022_finalv2.pdf

European Cluster Collaboration Platform (ECCP). (2024). *Country factsheet, Finland.*https://www.clustercollaboration.eu/sites/default/files/sites/default/files/editor/ECCPfactsheet_Finland_2024_final.pdf

European Cluster Collaboration Platform (ECCP). (i.a.-a). *Cluster definitions.*https://www.clustercollaboration.eu/cluster-definitions

European Cluster Collaboration Platform (ECCP). (i.a.-b). *The Food Province of Finland Cluster.*https://profile.clustercollaboration.eu/profile/cluster-organisation/d138cdbf-8811-4159-bae7-0b0d188e2705

Kuopio Health. (2025). *Kuopio Health*. https://kuopiohealth.fi/

Kuopio Water Cluster. (i.a.) *Jäsenet.*https://kuopiowatercluster.com/fi/etusivu/